

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku Przedsiębiorstwa [...] W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
o podleganie ubezpieczeniu społecznemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 sierpnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt III AUz (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r., III AUz (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie Przedsiębiorstwa [...] W. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. (dalej: Przedsiębiorstwo) na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 18 stycznia 2016 r., VII U (...), odrzucającego odwołanie Przedsiębiorstwa od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 19 marca 2015 r. stwierdzającej, że D.W. jako pracownik zatrudniony u płatnika składek „R.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od 1 czerwca do 26 października 2012 r.

Od tego postanowienia Przedsiębiorstwo wniosło skargę kasacyjną, w której zarzuciło naruszenie przepisów prawa procesowego (art. 477¹¹ § 1 w związku z

art. 386 § 4 i w związku z art. 397 § 2 k.p.c.; art. 477¹¹ § 1 k.p.c.; art. 477¹¹ § 2 w związku z § 1 k.p.c.; art. 357 § 1 w związku z art. 328 § 2 i w związku z art. 361 k.p.c.; art. 382 w związku z art. 378 § 1 i w związku z art. 397 § 2 k.p.c.). We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania Przedsiębiorstwo powołało się w pierwszej kolejności na nieważność postępowania, wywołaną pozbawieniem Przedsiębiorstwa możliwości obrony jego praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.), a wynikającą z naruszenia przez Sąd orzekający art. 477¹¹ § 1 w związku z art. 386 § 4 i w związku z art. 397 § 2 k.p.c. Ponadto, w ocenie skarżącego, wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona w kontekście naruszenia przez Sąd Apelacyjny wskazanych wyżej przepisów prawa procesowego. Wedle strony skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, którego istota sprowadza się do wyjaśnienia kwestii dopuszczalności przyjmowania przez sąd odwoławczy za prawidłowe ustaleń sądu pierwszej instancji w razie zgłoszenia w zażaleniu zarzutu sprzeczności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, a także – czy nakaz rozważenia zarzutów zażalenia (art. 378 § 1 k.p.c.) nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd drugiej instancji własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu postanowienia. W ocenie Przedsiębiorstwa potrzeba przyjęcia skargi do rozpoznania znajduje uzasadnienie również w konieczności przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy wykładni powołanych wyżej przepisów Kodeksu postępowania cywilnego „w oparciu o stan faktyczny przedmiotowej sprawy, który nie dotyczy tylko i wyłącznie interesu skarżącego, bowiem sięga interesu społecznego (...), a problematyka sprawy była wielokrotnie poruszana w środkach masowego przekazu i ma istotne znaczenie dla podstaw porządku prawnego”. Przedsiębiorstwo wniosło o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie Sądowi Okręgowemu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z kolei regulacja zawarta w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma procesowego niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarżące Przedsiębiorstwo odwołuje się do wszystkich czterech ustawowych przesłanek, które – wedle jego oceny – mają uzasadniać zaangażowanie Sądu Najwyższego w rozpoznanie niniejszej skargi kasacyjnej, tym niemniej w odniesieniu do żadnej z nich nie wykazuje ich występowania. Na wstępie należy przypomnieć, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 i z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma

znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości interpretacyjne, nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądowym, które należy przytoczyć (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wreszcie z brzmienia art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powtórzenia ustawowego zwrotu, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że skarga jest faktycznie uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i że w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny. Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania

odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642).

Przedsiębiorstwo nie odwołuje się do tak rozumianych przesłanek warunkujących przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Po pierwsze, nieważność postępowania mającą polegać na pozbawieniu obrony praw adresatów decyzji organu rentowego, którymi byli Spółka „R.” i ubezpieczony D.W., Przedsiębiorstwo odnosi do postępowania pierwszoinstancyjnego, co wynika z faktu powołania się w skardze na przepisy art. 379 pkt 5 i art. 477¹¹ § 1 w związku z art. 386 § 4 i w związku z art. 397 § 2 k.p.c. Tymczasem, skoro skarga kasacyjna przysługuje od orzeczenia sądu drugiej instancji, to nieważność postępowania skutkująca przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, musi dotyczyć postępowania odwoławczego. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest stwierdzenie, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. nie występuje w analizowanym przypadku.

Przedsiębiorstwo odwołuje się w tym zakresie również do przesłanki wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (oczywista zasadność skargi). Powołanie się na tę przesłankę zobowiązuje jednak skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, który by uzasadniał jego stanowisko, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Tymczasem w skardze nie dość, że takiego wyводу nie przeprowadzono, to nawet nie wskazano w niej, że chodzi o naruszenie art. 378 § 1 i art. 386 § 2 k.p.c. (autor skargi ograniczył się do wskazania art. 386 § 4 k.p.c., który dotyczy orzeczenia sądu drugiej instancji o charakterze kasatoryjnym,

spowodowanym innymi przyczynami, niż nieważność postępowania pierwszoinstancyjnego).

Po drugie, odwołując się do przesłanki oczywistej zasadności skargi ze względu na wymienione w tym zakresie przepisy prawa procesowego, Przedsiębiorstwo jednocześnie wskazało na potrzebę ich wykładni oraz konieczność rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, które wyłoniło się na tle wykładni art. 378 § 1 k.p.c. Tymczasem nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle określonych przepisów prawa lub potrzeba wykładni tych przepisów i że skarga oparta na ich naruszeniu jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Po trzecie, oczekując na udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytania określone mianem „istotnych zagadnień prawnych” oraz wskazując na konieczność wykładni przepisów, jak również powołując się na oczywistą zasadność skargi, Przedsiębiorstwo nie przeprowadziło żadnego wywodu jurydycznego celem wykazania, że w sprawie rzeczywiście zachodzi potrzeba wymagająca zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. Tymczasem w orzecznictwie przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne lub potrzebę wykładni przepisów nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samych pytań lub wątpliwości, jak czyni to Przedsiębiorstwo, ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wywodu prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy te powinny być rozumiane (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577 i z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Z kolei rolą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie – w zastępstwie

skarżącego – okoliczności, które rzeczywiście uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, iż w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych adresatowi decyzji wydawanej przez organ rentowy przysługuje legitymacja procesowa do jej zaskarżenia i występowania w postępowaniu sądowym w charakterze strony (postanowienie z dnia 20 października 2015 r., I UZ 13/15, LEX nr 1940562). Z kolei zainteresowany, o którym mowa w art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c., nie jest adresatem decyzji wydanej przez organ rentowy, ponieważ nie kształtuje ona, w sposób bezpośredni, jego sytuacji prawnej. Ten podmiot posiada za to interes prawny w uzyskaniu określonego orzeczenia sądowego, jeżeli decyzja organu rentowego kształtująca sytuację prawną strony konkretnego materialnoprawnego stosunku ubezpieczenia społecznego wpływa na jego prawa i obowiązki, choć nie wynikają one bezpośrednio z tej decyzji (postanowienie z dnia 28 czerwca 2016 r., II UZ 18/16, LEX nr 2111410). Inaczej rzecz ujmując, w wymienionym przepisie nie chodzi o zainteresowanego w znaczeniu potocznym, ale o sytuację, w której wynik toczącej się sprawy może dotyczyć bezpośrednio podmiotu, który nie brał udziału w postępowaniu administracyjnym (wyrok z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 373/14, LEX nr 1771398 i powołane w nim orzecznictwo).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.